

cedas, sed tantum in cerebro nonnihil incalescat, illamineris, retineas rationis usum, eti secundum quid laesum, non excedit culpam venientem. *Ratio est*, quæ ante.

LXIX. Sunt aliqua signa, ex quibus completa ebrietas potest notari?

Sunt, v. g. si non recordetur quæ dixerit, vel fecerit, aut quomodo dominum redierit: si talia fecerit, qualia facere non consuevit, v. g. prater mortem turpi loquendo, vel querendo, aut blasphemando, dominum turbando, uxorum baculando, &c.

QUÆRO VII. Peccatum mortaliter, qui ventri, etiam relutantem, tantum potus infundit, quantum sit ad ebrietatem sufficere sed eructat, seu evomit, antequam in stomacho calefatur, & calidos vapores in caput evibet, quo medio ebrietatem, seu usus rationis carentiam impedit?

LXX. Ante Resp. duo suppono. 1. Talem, nemine dubitate, saltem peccare venialiter. 2. In eo casu posse raro pro certo scrii, quod carentia usus rationis non sit secutaria; quia communiter tantum ingeritur, ut vini efficacia per vomitum non possit impediti. His suppositis.

Resp. 1. Si talis certus sit, privationem usus rationis minime esse secutaram, non peccat mortaliter proprii peccato ebrietatis. An alio peccato, dicetur in Resp. 2. & 3.

Ratio. Quia non adest actualis totalis privatio usus rationis, nec mortale periculum eius: immo potius contrarium. Quia supponitur, vinum esse regendum, antequam rationem laderi possit.

Confirm. Si quis bibet venenum, ex se quidem mortiferum, sed certò ab ipso per medicinam ejiciendum, vel debilitandum, antequam corpori graviter noceat, eum nemo damnat homicidii. Ergo nec ebrietatis in nostro casu.

Oppon. Moralia accipiunt speciem ab iis, que sunt per se, & non ab iis, que per accidentem adiunguntur: Sed tanta vini copia per se, & ex se, seu sibi relata posset illos bibens usum rationis privare; per accidentem autem est, quod illi effectus impeditur. Ergo adhuc peccant mortaliter.

Dist. maj. Si illa, que sunt per se non possint à libero arbitrio impediti, C. maj. si possint (uti in presenti) & hoc certo praesciatur. N. maj. Licet ergo dicto immoderato potu inservi inebriandi, potest tamen impediti, & de facto impeditur ab hoc effectu, qui alias ad eum sequitur per se, quia non est per seitas in omni rigore philosophico, seu metaphysico, sed idem ac quod ordinari fieri solet.

Resp. 2. ad quæst. 7. Tales helliones, qui ingredi, ut ergerant; bibunt, ut evomunt; evomunt ut iterum immodebitibant, ne vixi, sed vices videantur, vix videnter posse excusari à mortali peccato, tum scandalum, tum contra dilectionem sui ipsius.

Ratio. Tum quia per illum motivum, ut potest violentissimum, stomachum, & sanitatem graviter laedunt: tum quia alios hoc super-bestiali exemplo ad similem turpitudinem, & parem grandem violentiam sibi inferendam sedecunt. Et aliunde illa intentio bibendi, ut evomatur; evomendi, ut bibatur, ne vixt videatur, est secundum se pessima.

Resp. 3. Si tales certi non sint, vini, seu potus potentiam vomitu esse impediedam, peccant etiam mortaliter peccato ebrietatis.

Ratio desumitur ex periculo proximo iusta dicta in hoc Tract. Exam. 2. n. 50.

QUÆRO VIII. Licetne se vel alium inebriare sanitatis recuperande vel servanda gratia ex consilio Medicorum, alius remedium non restare asserent; vel ad evadendam mortem, quam quis stricto gladio ministratur, aut ad praecavendum aliud gravem malum, v. g. civitatis prædicionem?

LXXI. Resp. Quidquid aliqui speculativè affirmando defendant, tutius & practice probabilius est,

in nulo caso licere. Et frustra distinguunt Adversarii in presenti inter ebrietatem materialem, & formalem, dicendo esse tantum materialē, eo quod non fieret causa voluptatis, sed sanitatis, vel vita conservandæ gratia: esset enim ebrietas formaliter talis. Idem teneo de casu, quo quis se inebriaret ad procurandū vomitum, quem judicat sibi salubrem. Ita colligitur ex S. Thoma postea citando in Oppon. 1. quem Adversarii putant favere sibi, sed magis favebant nobis.

Ratio 1. Ad ebrietatem formalem sufficit voluntarie se ingurgitare usque ad completam privationem usus rationis, etiam sine voluptate, ut patet ex dictis pro Resp. 2. ad q. 4. in Ratione 2. part. quæ hic est applicanda.

Ratio 2. Ebrietas est intrinsecè mala non minus ac luxuria. Ergo in nulo caso licet, nec ultra circumstantia potest cohonestari. Sicut etsi mollescit et consilio Medicorum esset necessaria ad sanitatem vel vitam servandam, non ideo excusatur a mortalitate.

Ratio 3. Juxta Apostolum non sunt facienda mala, ut eventient bona. Non licet alium inducere ad faciendum malum, ut eventient bonum. Ergo.

Audiant S. Augustinus Serm. 232. de Temp. dicens: *Solem ebrios ita excusare, ut dicant: Persona potens me cogit, ut amplius bibam, & in consilio Regis non potui aliud facere.* *Ad excusandas excusandas in peccatis ista pretendimus, & quod imperia nolumus, non potuisse non dicimus. Nolle, a culpa est nostra, & non posse pretendimus.* *Etiamē si hoc veniretur, ut tibi dicatur: Aut bibas aut morieris, melius erat, ut caro tua sobria occidere tam, quam ebrietate anima moreretur.*

XXII. Oppono 1. S. Th. hic art. 2. ad 3. ait: Cibus & potus est moderandus, secundum quod competit corporis valetudinē, & ideo, sicut quandoque contingit, ut cibus vel potus, qui est moderatus sano, si superflua infinito: ita etiam potest est converso contingere, ut ille qui est superfluous sano, si moderatus infinito. Et hoc modo cum aliquis multum comedit vel bibit, secundum consilium medicina ad vomitum provocandum, non est reputandum superflus cibus, vel potus. Nec tamen ad vomitum provocandum requiriatur, quod sit potus inebrians, quia etiam potus aqua tepida vomitum causat: & idem propter hanc causam non excusatetur aliquis ab ebrietate propter vomitum sanitati necessarium.

2. Potus sanitati necessarius non est immoderatus. Sed ille potus esset sanitati necessarius.

3. Regula, secundum quam sumendum est cibus & potus est necessitas vita presens, ac corporis valetudo. Ergo si in aliquo casu vita presens non possit aliter conservari, aut sanitas non aliter recuperari, nisi inebriando, id licitem est, eritque ebrietatis somnus.

4. Qui ex rationabili cause narrat peccatum alienum, committit solum materialem detractionem. Exgo similiter.

Ad 4. R. quod S. D. magis favet nobis per ultima verba illa: Et ideo propter hanc causam non excusatetur aliquis ab ebrietate. Solum ergo docet S. Thomas (ut explicat Sylvius) quod ex consilio Medicī licet comedere, & bibere usque ad vomitum, si ita petat ratio sanitatis: quia id quod tunc sumitur abundantius, itēt fortè sit superfluum sano, non tamen est superfluum huic agroto. Sed non dicit S. Thom. quod propter vomitum licet se inebriare, immo opositum exprimit dicens: *Nec tamen ad vomitum procurandū requiriatur,* &c. ut supra.

Ad 2. dist. maj. Si non impedit bonum rationis, C. secus, N. Cum enim omnes virtutes morales ordinantur ad conservandum bonum rationis, officium temperantiae circa cibi, potusque sumptuose versantis est, eam ita moderari, ut bono rationis non prejudiceat.

Ad 3. dist. maj. Si non impedit bonum rationis, C. secus, N. Cum enim omnes virtutes morales ordinantur ad conservandum bonum rationis, officium temperantiae circa cibi, potusque sumptuose versantis est, eam ita moderari, ut bono rationis non prejudiceat.

Ad 4. dist. maj. Si non impedit bonum rationis, C. secus, N. Cum enim omnes virtutes morales ordinantur ad conservandum bonum rationis, officium temperantiae circa cibi, potusque sumptuose versantis est, eam ita moderari, ut bono rationis non prejudiceat.

Ad 5. dist. maj. Si non impedit bonum rationis, C. secus, N. Cum enim omnes virtutes morales ordinantur ad conservandum bonum rationis, officium temperantiae circa cibi, potusque sumptuose versantis est, eam ita moderari, ut bono rationis non prejudiceat.

Ad 6. dist. maj. Si non impedit bonum rationis, C. secus, N. Cum enim omnes virtutes morales ordinantur ad conservandum bonum rationis, officium temperantiae circa cibi, potusque sumptuose versantis est, eam ita moderari, ut bono rationis non prejudiceat.

Ad 7. dist. maj. Si non impedit bonum rationis, C. secus, N. Cum enim omnes virtutes morales ordinantur ad conservandum bonum rationis, officium temperantiae circa cibi, potusque sumptuose versantis est, eam ita moderari, ut bono rationis non prejudiceat.

Ad 8. dist. maj. Si non impedit bonum rationis, C. secus, N. Cum enim omnes virtutes morales ordinantur ad conservandum bonum rationis, officium temperantiae circa cibi, potusque sumptuose versantis est, eam ita moderari, ut bono rationis non prejudiceat.

Ad 9. dist. maj. Si non impedit bonum rationis, C. secus, N. Cum enim omnes virtutes morales ordinantur ad conservandum bonum rationis, officium temperantiae circa cibi, potusque sumptuose versantis est, eam ita moderari, ut bono rationis non prejudiceat.

Ad 10. dist. maj. Si non impedit bonum rationis, C. secus, N. Cum enim omnes virtutes morales ordinantur ad conservandum bonum rationis, officium temperantiae circa cibi, potusque sumptuose versantis est, eam ita moderari, ut bono rationis non prejudiceat.

Ad 11. dist. maj. Si non impedit bonum rationis, C. secus, N. Cum enim omnes virtutes morales ordinantur ad conservandum bonum rationis, officium temperantiae circa cibi, potusque sumptuose versantis est, eam ita moderari, ut bono rationis non prejudiceat.

Ad 12. dist. maj. Si non impedit bonum rationis, C. secus, N. Cum enim omnes virtutes morales ordinantur ad conservandum bonum rationis, officium temperantiae circa cibi, potusque sumptuose versantis est, eam ita moderari, ut bono rationis non prejudiceat.

Ad 13. dist. maj. Si non impedit bonum rationis, C. secus, N. Cum enim omnes virtutes morales ordinantur ad conservandum bonum rationis, officium temperantiae circa cibi, potusque sumptuose versantis est, eam ita moderari, ut bono rationis non prejudiceat.

Ad 14. dist. maj. Si non impedit bonum rationis, C. secus, N. Cum enim omnes virtutes morales ordinantur ad conservandum bonum rationis, officium temperantiae circa cibi, potusque sumptuose versantis est, eam ita moderari, ut bono rationis non prejudiceat.

Ad 15. dist. maj. Si non impedit bonum rationis, C. secus, N. Cum enim omnes virtutes morales ordinantur ad conservandum bonum rationis, officium temperantiae circa cibi, potusque sumptuose versantis est, eam ita moderari, ut bono rationis non prejudiceat.

Ad 16. dist. maj. Si non impedit bonum rationis, C. secus, N. Cum enim omnes virtutes morales ordinantur ad conservandum bonum rationis, officium temperantiae circa cibi, potusque sumptuose versantis est, eam ita moderari, ut bono rationis non prejudiceat.

Ad 17. dist. maj. Si non impedit bonum rationis, C. secus, N. Cum enim omnes virtutes morales ordinantur ad conservandum bonum rationis, officium temperantiae circa cibi, potusque sumptuose versantis est, eam ita moderari, ut bono rationis non prejudiceat.

Ad 18. dist. maj. Si non impedit bonum rationis, C. secus, N. Cum enim omnes virtutes morales ordinantur ad conservandum bonum rationis, officium temperantiae circa cibi, potusque sumptuose versantis est, eam ita moderari, ut bono rationis non prejudiceat.

Ad 19. dist. maj. Si non impedit bonum rationis, C. secus, N. Cum enim omnes virtutes morales ordinantur ad conservandum bonum rationis, officium temperantiae circa cibi, potusque sumptuose versantis est, eam ita moderari, ut bono rationis non prejudiceat.

Ad 20. dist. maj. Si non impedit bonum rationis, C. secus, N. Cum enim omnes virtutes morales ordinantur ad conservandum bonum rationis, officium temperantiae circa cibi, potusque sumptuose versantis est, eam ita moderari, ut bono rationis non prejudiceat.

Ad 21. dist. maj. Si non impedit bonum rationis, C. secus, N. Cum enim omnes virtutes morales ordinantur ad conservandum bonum rationis, officium temperantiae circa cibi, potusque sumptuose versantis est, eam ita moderari, ut bono rationis non prejudiceat.

Ad 22. dist. maj. Si non impedit bonum rationis, C. secus, N. Cum enim omnes virtutes morales ordinantur ad conservandum bonum rationis, officium temperantiae circa cibi, potusque sumptuose versantis est, eam ita moderari, ut bono rationis non prejudiceat.

Ad 23. dist. maj. Si non impedit bonum rationis, C. secus, N. Cum enim omnes virtutes morales ordinantur ad conservandum bonum rationis, officium temperantiae circa cibi, potusque sumptuose versantis est, eam ita moderari, ut bono rationis non prejudiceat.

Ad 24. dist. maj. Si non impedit bonum rationis, C. secus, N. Cum enim omnes virtutes morales ordinantur ad conservandum bonum rationis, officium temperantiae circa cibi, potusque sumptuose versantis est, eam ita moderari, ut bono rationis non prejudiceat.

Ad 25. dist. maj. Si non impedit bonum rationis, C. secus, N. Cum enim omnes virtutes morales ordinantur ad conservandum bonum rationis, officium temperantiae circa cibi, potusque sumptuose versantis est, eam ita moderari, ut bono rationis non prejudiceat.

Ad 26. dist. maj. Si non impedit bonum rationis, C. secus, N. Cum enim omnes virtutes morales ordinantur ad conservandum bonum rationis, officium temperantiae circa cibi, potusque sumptuose versantis est, eam ita moderari, ut bono rationis non prejudiceat.

Ad 27. dist. maj. Si non impedit bonum rationis, C. secus, N. Cum enim omnes virtutes morales ordinantur ad conservandum bonum rationis, officium temperantiae circa cibi, potusque sumptuose versantis est, eam ita moderari, ut bono rationis non prejudiceat.

Ad 28. dist. maj. Si non impedit bonum rationis, C. secus, N. Cum enim omnes virtutes morales ordinantur ad conservandum bonum rationis, officium temperantiae circa cibi, potusque sumptuose versantis est, eam ita moderari, ut bono rationis non prejudiceat.

Ad 29. dist. maj. Si non impedit bonum rationis, C. secus, N. Cum enim omnes virtutes morales ordinantur ad conservandum bonum rationis, officium temperantiae circa cibi, potusque sumptuose versantis est, eam ita moderari, ut bono rationis non prejudiceat.

Ad 30. dist. maj. Si non impedit bonum rationis, C. secus, N. Cum enim omnes virtutes morales ordinantur ad conservandum bonum rationis, officium temperantiae circa cibi, potusque sumptuose versantis est, eam ita moderari, ut bono rationis non prejudiceat.

Ad 31. dist. maj. Si non impedit bonum rationis, C. secus, N. Cum enim omnes virtutes morales ordinantur ad conservandum bonum rationis, officium temperantiae circa cibi, potusque sumptuose versantis est, eam ita moderari, ut bono rationis non prejudiceat.

Ad 32. dist. maj. Si non impedit bonum rationis, C. secus, N. Cum enim omnes virtutes morales ordinantur ad conservandum bonum rationis, officium temperantiae circa cibi, potusque sumptuose versantis est, eam ita moderari, ut bono rationis non prejudiceat.

Ad 33. dist. maj. Si non impedit bonum rationis, C. secus, N. Cum enim omnes virtutes morales ordinantur ad conservandum bonum rationis, officium temperantiae circa cibi, potusque sumptuose versantis est, eam ita moderari, ut bono rationis non prejudiceat.

Ad 34. dist. maj. Si non impedit bonum rationis, C. secus, N. Cum enim omnes virtutes morales ordinantur ad conservandum bonum rationis, officium temperantiae circa cibi, potusque sumptuose versantis est, eam ita moderari, ut bono rationis non prejudiceat.

Ad 35. dist. maj. Si non impedit bonum rationis, C. secus, N. Cum enim omnes virtutes morales ordinantur ad conservandum bonum rationis, officium temperantiae circa cibi, potusque sumptuose versantis est, eam ita moderari, ut bono rationis non prejudiceat.

Ad 36. dist. maj. Si non impedit bonum rationis, C. secus, N. Cum enim omnes virtutes morales ordinantur ad conservandum bonum rationis, officium temperantiae circa cibi, potusque sumptuose versantis est, eam ita moderari, ut bono rationis non prejudiceat.

Ad 37. dist. maj. Si non impedit bonum rationis, C. secus, N. Cum enim omnes virtutes morales ordinantur ad conservandum bonum rationis, officium temperantiae circa cibi, potusque sumptuose versantis est, eam ita moderari, ut bono rationis non prejudiceat.

Ad 38. dist. maj. Si non impedit bonum rationis, C. secus, N. Cum enim omnes virtutes morales ordinantur ad conservandum bonum rationis, officium temperantiae circa cibi, potusque sumptuose versantis est, eam ita moderari, ut bono rationis non prejudiceat.

Ad 39. dist. maj. Si non impedit bonum rationis, C. secus, N. Cum enim omnes virtutes morales ordinantur ad conservandum bonum rationis, officium temperantiae circa cibi, potusque sumptuose versantis est, eam ita moderari, ut bono rationis non prejudiceat.

Ad 40. dist. maj. Si non impedit bonum rationis, C. secus, N. Cum enim omnes virtutes morales ordinantur ad conservandum bonum rationis, officium temperantiae circa cibi, potusque sumptuose versantis est, eam ita moderari, ut bono rationis non prejudiceat.

Ad 41. dist. maj. Si non impedit bonum rationis, C. secus, N. Cum enim omnes virtutes morales ordinantur ad conservandum bonum rationis, officium temperantiae circa cibi, potusque sumptuose versantis est, eam ita moderari, ut bono rationis non prejudiceat.

Ad 42. dist. maj. Si non impedit bonum rationis, C. secus, N. Cum enim omnes virtutes morales ordinantur ad conservandum bonum rationis, officium temperantiae circa cibi, potusque sumptuose versantis est, eam ita moderari, ut bono rationis non prejudiceat.

Ad 43. dist. maj. Si non impedit bonum rationis, C. secus, N. Cum enim omnes virtutes morales ordinantur ad conservandum bonum rationis, officium temperantiae circa cibi, potusque sumptuose versantis est, eam ita moderari, ut bono rationis non prejudiceat.

Ad 44. dist. maj. Si non impedit bonum rationis, C. secus, N. Cum enim omnes virtutes morales ordinantur ad conservandum bonum rationis, officium temperantiae circa cibi, potusque sumptuose versantis est, eam ita moderari, ut bono rationis non prejudiceat.

Ad 45. dist. maj. Si non impedit bonum rationis, C. secus, N. Cum enim omnes virtutes morales ordinantur ad conservandum bonum rationis, officium temperantiae circa cibi, potusque sumptuose versantis est, eam ita moderari, ut bono rationis non prejudiceat.

Ad 46. dist. maj. Si non impedit bonum rationis, C. secus, N. Cum enim omnes virtutes morales ordinantur ad conservandum bonum rationis, officium temperantiae circa cibi, potusque sumptuose versantis est, eam ita moderari, ut bono rationis non prejudiceat.

Ad 47. dist. maj. Si non impedit bonum rationis, C. secus, N. Cum enim omnes virtutes morales ordinantur ad conservandum bonum rationis, officium temperantiae circa cibi, potusque sumptuose versantis est, eam ita moderari, ut bono rationis non prejudiceat.

Ad 48. dist. maj. Si non impedit bonum rationis, C. secus, N. Cum enim omnes virtutes morales ordinantur ad conservandum bonum rationis, officium temperantiae circa cibi, potusque sumptuose versantis est, eam ita moderari, ut bono rationis non prejudiceat.

Ad 49. dist. maj. Si non impedit bonum rationis, C. secus, N. Cum enim omnes virtutes morales ordinantur ad conservandum bonum rationis, officium temperantiae circa cibi, potusque sumptuose versantis est, eam ita moderari, ut bono rationis non prejudiceat.

Ad 50. dist. maj. Si non impedit bonum rationis, C. secus, N. Cum enim omnes virtutes morales ordinantur ad conservandum bonum rationis, officium temperantiae circa cibi, potusque sumptuose versantis est, eam ita moderari, ut bono rationis non prejudiceat.

Ad 51. dist. maj. Si non impedit bonum rationis, C. secus, N. Cum enim omnes virtutes morales ordinantur ad conservandum bonum rationis, officium temperantiae circa cibi, potusque sumptuose versantis est, eam ita moderari, ut bono rationis non prejudiceat.

Ad 52. dist. maj. Si non impedit bonum rationis, C. secus, N. Cum enim omnes virtutes morales ordinantur ad conservandum bonum rationis, officium temperantiae circa cibi, potusque sumptuose versantis est, eam ita moderari, ut bono rationis non prejudiceat.

Ad 53. dist. maj. Si non impedit bonum rationis, C. secus, N. Cum enim omnes virtutes morales ordinantur ad conservandum bonum rationis, officium temperantiae circa cibi, potusque sumptuose versantis est, eam ita moderari, ut bono rationis non prejudiceat.

Ad 54. dist. maj. Si non impedit bonum rationis, C. secus, N. Cum enim omnes virtutes morales ordinantur ad conservandum bonum rationis, officium temperantiae circa cibi, potusque sumptuose versantis est, eam ita moderari, ut bono rationis non prejudiceat.

Ad 55. dist. maj. Si non impedit bonum rationis, C. secus, N. Cum enim omnes virtutes morales ordinantur ad conservandum bonum rationis, officium temperantiae circa cibi, potusque sumptuose versantis est, eam ita moderari, ut bono rationis non prejudiceat.

Ad 56. dist. maj. Si non impedit bonum rationis, C. secus, N. Cum enim omnes virtutes morales ordinantur ad conservandum bonum rationis, officium temperantiae circa cibi, potusque sumptuose versantis est, eam ita moderari, ut bono rationis non prejudiceat.

Ad 57. dist. maj. Si non impedit bonum rationis, C. secus, N. Cum enim omnes virtutes morales ordinantur ad conservandum bonum rationis, officium temperantiae circa cibi, potusque sumptuose versantis est, eam ita moderari, ut bono rationis non prejudiceat.

Ad 58. dist. maj. Si non impedit bonum rationis, C. secus, N. Cum enim omnes virtutes morales ordinantur ad conservandum bonum rationis, officium temperantiae circa cibi, potusque sumptuose versantis est, eam ita moderari, ut bono rationis non prejudiceat.

Ad 59. dist. maj. Si non impedit bonum rationis, C. secus, N. Cum enim omnes virtutes morales ordinantur ad conservandum bonum rationis, officium temperantiae circa cibi, potusque sumptuose versantis est, eam ita moderari, ut bono rationis non prejudiceat.

Ad 60. dist. maj. Si non impedit bonum rationis, C. secus, N. Cum enim omnes virtutes morales ordinantur ad conservandum bonum rationis, officium temperantiae circa cibi, potusque sumptuose versantis est, eam ita moderari, ut bono rationis non prejudiceat.

Ad 61. dist. maj. Si non impedit bonum rationis, C. secus, N. Cum enim omnes virtutes morales ordinantur ad conservandum bonum rationis, officium temperantiae circa cibi, potusque sumptuose versantis est, eam ita moderari, ut bono rationis non prejudiceat.

Ad 62. dist. maj. Si non impedit bonum rationis, C. secus, N. Cum enim omnes virtutes morales ordinantur ad conservandum bonum rationis, officium temperantiae circa cibi, potusque sumptuose versantis est, eam ita moderari, ut bono rationis non prejudiceat.

Ad 63. dist. maj. Si non impedit bonum rationis, C. secus, N. Cum enim omnes virtutes morales ordinantur ad conservandum bonum rationis, officium temperantiae circa cibi, potusque sumptuose versantis est, eam ita moderari, ut bono rationis non prejudiceat.

Ad 64. dist. maj. Si non impedit bonum rationis, C. secus, N. Cum enim omnes virtutes morales ordinantur ad conservandum bonum rationis, officium temperantiae circa cibi, potusque sumptuose versantis est, eam ita moderari, ut bono rationis non prejudiceat.

Ad 65. dist. maj. Si non impedit bonum rationis, C. secus, N. Cum enim omnes virtutes morales ordinantur ad conservandum bonum rationis, officium temperantiae circa cibi, potusque sumptuose versantis est, eam ita moderari, ut bono rationis non prejudiceat.

Ad 66. dist. maj. Si non impedit bonum rationis, C. secus, N. Cum enim omnes virtutes morales ordinantur ad conservandum bonum rationis, officium temperantiae circa cibi, potusque sumptuose versantis est, eam ita moderari, ut bono rationis non prejudiceat.

Ad 67. dist. maj. Si non impedit bonum rationis, C. secus, N. Cum enim omnes virtutes morales ordinantur ad conservandum bonum rationis, officium temperantiae circa cibi, potusque sumptuose versantis est, eam ita moderari, ut bono rationis non prejudiceat.

Ad 68. dist. maj. Si non impedit bonum rationis, C. secus, N. Cum enim omnes virtutes morales ordinantur ad conservandum bonum rationis, officium temperantiae circa cibi, potusque sumptuose versantis est, eam ita moderari, ut bono rationis non prejudiceat.

Ad 69. dist. maj. Si non impedit bonum rationis, C. secus, N. Cum enim omnes virtutes morales ordinantur ad conservandum bonum rationis, officium temperantiae circa cibi, potusque sumptuose versantis est, eam ita moderari, ut bono rationis non prejudiceat.

Ad 70. dist. maj. Si non impedit bonum rationis, C. secus, N. Cum enim omnes virtutes morales ordinantur ad conservandum bonum rationis, officium temperantiae circa cibi, potusque sumptuose versantis est, eam ita moderari, ut bono rationis non prejudiceat.

peccato excusat: aggravat autem si sit impliciter voluntaria.

Declaratur ex S. Thom. art. 4. in sed cont. dicente: Loth excusabilius ab incestu propter ebrietatem, ut Aug. dicit contra Faust. lib. 22. cap. 44. tom. 6. Et in cap. ait S. Thom. in ebrietate duo attenduntur, scilicet defectus consequens, & actus procedens. Ex parte autem defectus consequentis, in quo ligatur usus rationis, ebrietas habet excusam à peccato, in quantum causat involuntarium per ignoriam. Sed ex parte actus procedens videtur esse distingendum, quia si ex actu illo procedente subsecuta est ebrietas sine peccato, tunc peccatum sequens totaliter excusat à culpa, sicut forte accidit Loth. Si autem actus procedens fuit culpabilis, si non totaliter aliquis excusat à peccato sequenti, quod scilicet redditur voluntarium ex voluntate procedentis actus, in quantum scilicet aliquis in operum rei illicite incidit in sequens peccatum. Diminutum tamen peccatum sequens, sicut & diminutum ratio voluntarii. Unde Augustinus dicti contra Faustum, quod Loth culpandum est non quantum ille incestus, sed quantum ebrietas meruit. Hæc S. Th. qui, ut patet, Lothum excusat sub die, & Augustinus cum culpam ex parte.

*LXXX. Quid sentis de illo Confessario Hispano, qui quid crapula, vel ebrietas sit, nunquam expertus, perspèce autem Germanos penitentes de immodico potu, se in Confessionali accusantes Praga audierat, absolveratque, & tandem quid recreationalis hic lateat, discere cupiens, curavit sibi generoso afferi vinum, cum bellaris sitim exasperantibus, evacuauit non modicam quantitatem, sed superato horum liquido labore, incipiebat ex fumigante vino intellectus obtundi, sensus confundi, oculi caligari, caput vertiginem gravari, ades ipsi videbant gyrarsi, vel labescere: & altero die tantum expertus est capitis dolorem, triduo saevientem, ut vix esset tolerabile. Malo suo eductus, redeundus cum simili materia Germanis, non aliam injunxit penitentiam quam hanc: *Vade & te denou inscriba, ratus, omnes tanto obui dolore, eamque sat gravem esse penitentiam, pro tantilla vini illecebora.**

Dico. Dato quod non sit fabula, vel jocus, qui referuntur Confessarii illum in Theologia morali, que sufficienter tractat de intemperantia, gula, ebrietate, &c. non fuisse sat exercitatum, ut offici ratio exigat, adeoque nonnisi ex crassa ignorantia eum latuisse, quod immoderatus potus sit peccatum saltem veniale. Hinc peccavit 1. se voluntariè inebriando; peccavit 2. Sacramento gravem irrogando injuriam, per tam insulsum ponitentiam, quæ alias est pars integralis Sacramenti. Peccavit 3. penitentes demùd ad immoderantiam potus addstringendo.

QUÆRÔ XIV. Ebrietas præter peccatum contra sobrietatem contrahit speciem malitiam in confessione exprimendam, seu mortalem, ex eo quod sit causa multorum morborum corporalium?

LXXXIX. Ante R. Sapponitur ut certum ex lamentabilis experientia, quod ebrietas multorum malorum sit secunda parsen. Nam memoriam auferit, sensum dissipat, corruptum sanguinem, infirmitates nervos, cerebrum onerat, viscera resolvit, balbutire facit linguam, confundit intellectum, oculos caligantes, & lippos facit, causat vertiginem, capitum dolorem, membrorum tremorem, podagrām, chiragrum, &c.

Ratio dubitandi circa hoc Quæstus est, quia nec penitentes de hoc se accusant, neque Confessarii eos de hoc examinant, saltem apud Germanos, que proinde de saltem Natio videtur in hoc excusabili, cum non tam sapè ex precedenti crapula dolores capitum sentiat. Nec Germani cedunt Ungari, immòdum juxta plurimum sentientiam plurimū superant. Hoc præmissio

Resp. i. Qui experientur ex crapula & ebrietate, se in graves morbos saptius incidere, quam non incidere, vir à mortali excusam possunt, sive sine Germani, sive Ungari, sive Itali.

Ratio: Quia scienter (experiencia docti) se coniunctum in proximum periculum talium malorum, nec habent ius se ei subjiciendi, cum non sint domini letudinis sue.

Resp. 2. Qui (cujuscumque & quantumcumque subiuncta Nationis sit) prævidet, ex suo intemperante potu sibi venturam magnam stomachauseam, aut magnum capitum dolorem, per octo vel sex dies duraturum, & juxta probabilem sententiam mortaliter peccat: teneturque id specialiter exprimere in confessione.

Ratio. Quia sibi ipsi graviter nocet.

Not. Si penitens id non exprimat, Confessarium id scientem vel advertentem, sub gravi onore teneri eum monere, & conscientiam peccati facere.

Resp. 3. Si tale malum nonnisi uno die durare soleat, non austim talium damnum peccati mortalis.

Ratio. Deus & natura non videntur tam rigide

imperare conservationem valetudinis, ut omnis ille

mort, peccet ex eo, quod rei inutili, & illicite va-

cet, prævidens valetudinem suam exinde turbandam per unicun diem.

Resp. 4. Præbilius ac tutius est, contra charia-

tatem propriam mortaliter peccare eum qui nimis

potu sibi causat podagram vel chiragrum, octo vel

pluribus diebus duraturum.

Ratio: Tum quia homo non est dominus mem-

brorum suorum. Tum etiam quia in omnium senten-

tiam mortaliter peccaret, qui hoc grave malum (quo

tor corporis, & animæ functiones impediuntur) per

aliquam medicamenta portionem alteri causeret. Ergo à

fortiori si sibi causet. Et in hac parte Confessarii

monendo, & increpando tenentur officio suo fungi,

ut dictum pro R. 2.

LXXX. Quid sentis de illo Confessario Hispano,

qui quid crapula, vel ebrietas sit, nunquam ex-

pertus, perspèce autem Germanos penitentes de im-

modico potu, se in Confessionali accusantes Praga

audierat, absolveratque, & tandem quid recreationalis

hic lateat, discere cupiens, curavit sibi generoso

afferi vinum, cum bellaris sitim exasperantibus,

evacuauit non modicam quantitatem, sed superato

horum liquido labore, incipiebat ex fumigante vino in-

tellectus obtundi, sensus confundi, oculi caligari,

caput vertiginem gravari, ades ipsi videbant gyrarsi,

vel labescere: & altero die tantum expertus est

capitis dolorem, triduo saevientem, ut vix esset tol-

erable. Malo suo eductus, redeundus cum simili

materia Germanis, non aliam injunxit penitentiam

*quam hanc: *Vade & te denou inscriba, ratus, omnes**

tanto obui dolore, eamque sat gravem esse peni-

tentiam, pro tantilla vini illecebora.

Dico. Dato quod non sit fabula, vel jocus, qui

referuntur Confessarii illum in Theologia morali,

que sufficienter tractat de intemperantia, gula,

ebrietate, &c. non fuisse sat exercitatum, ut offici

ratio exigat, adeoque nonnisi ex crassa ignorantia

eum latuisse, quod immoderatus potus sit peccatum

saltem veniale. Hinc peccavit 1. se voluntariè inebriando;

peccavit 2. Sacramento gravem irrogando injuriam,

per tam insulsum ponitentiam, quæ alias est pars

integralis Sacramenti. Peccavit 3. penitentes demùd

ad immoderantiam potus addstringendo.

QUÆRÔ XV. Potestne ebrio morbudo dari

Eucharistia, eique sic mortuo sacra Sepultura?

LXXXI. Resp. i. Si ebrietas sit completa & vo-

luntaria, non potest ei licite dari Eucharistia, &

neben tamen si sit incompleta, relinquens ei potentialium

discernendi inter bonum & malum: fieri forte pe-

ditus stare nequeat.

Ratio 1. p. Quia tunc non est dispositus, cum

sit in peccato mortali ebrietas, essetque Communi-

no sacramenta, & mitteretur canibis.

Ratio 2. p. Quia tunc non constat, quod sit in

mortalis. Præsentum hoc verum est si prius fuerit con-

fessus (tunc enim standum esset iudicio. Sacerdotis)

& desit omne periculum irreverentiae.

Ratio 2. An ei, qui in plena, voluntaria, adeo-

que culpabilis ebrietate mortuus est, debeat denegari

supulta in loco sacro, servanda est præcisus cu-

stibilibus Diocesis: qua alibi denegatur, alibi

conceditur ob graves causas, v. g. ad cavendum

offensam magnorum agnatorum.

Notanda hic breviter illa historia de heliuo jan-

morierte, ad quem accurrunt Sacerdos, & clavat:

Divina, divina, respondit Echo ex ebrio, Vinum,

& mortuus est. Qualis vita, mors est ita.

Fuit & alius, qui in Balænam, bellum marinam

capacissimum converti optabat, modo Mare Creti-

cum

De Vitii Capitalibus.

(quorum totus, vel fœtus laboris consistit in recompensatione Horarum Canonistarum) per se, vel spectare rei natura, teneri ad restituionem fructuum, dum Breviarium omittunt ratione morbi ex ebrietate contracti, celius certum periculum praivedunt, & tamen se inebriarunt.

Ratio. Justa Canonistas & Juristas datum ob causam non secuta restituunt debet: Sed, ut habet communum axioma Canonistarum & Theologorum, Beneficium datum propter Officium, seu propter recitationem Officii, seu pensi Canonici. Ergo recitatione horarum non secuta, fructus Beneficij debet refundi. Idem clarius patet ex descriptione sententia tutoris data supra Tract. 2. Exam. 3. n. 6. Verum consideretur sequens R. 4.

Ratio 4. Præfice probabilius est, Canonicos in R. 3. depicis non obligari ad prouentum diei vel diebus, quibus in casu positu horas omittunt, correspondunt restituionem.

Ratio 1. Bulla Pii V. edita super obligationem restituitionis in causa neglegti pensi Canonici, illos solū ad restituionem obligat, qui Officium dividunt non dixerint, cessante legitime impedimento.

Sed gravis infirmitas est legitimus impedimentum, in sententia omnium, qui agunt de causa Beneficij. Nec facile inveniuntur aliqui Doctori, qui disinguat inter eum, qui stia culpa, & eum, qui culpabiliter infirmitatem gravem contraxit. Ergo. Quid sit de casu, quod fieret in fraude, patet ex R. 2.

*Ratio 2. Licet indubitate sit, Papam dictis Canonicos restituionem imperare posse, Germanie tamen praxis ostendit, re ipsa imperata non esse. Vel certe Ecclesia eis hanc restituionem condonat, sicut & condonat illi, qui primis sex mensibus omitit Breviarium, ut patet in Extrav. Pii V. que inscripta est: *Ex proximo Lateranensi.**

Quid ergo respondet ad fundamentum Respons. tertii.

Distinguo maj. Debet restituiri per se loquendos, eti alter restituionem non condonet, C. maj. Si restituio remittatur, ut in nostro casu Ecclesia remittit, ut dictum est, N. maj. Simile est casu quo Tabellarius 20. aureo accepit, cum obligatione literarum portandi Romam, quos tenet reddere, si non portet, licet per lethalem infirmitatem inculpabiliter fuerit impeditus.

Si quid judicas de quotidianis distributionibus, sen (ut vocant) presentis, que datur Beneficiis & Canonici, Choro presentibus, & juxta usum Ecclesiarum, etiam propter infirmitatem absentibus lucratur ea, Canonici in Resp. 3. descripsi?

LXXXIV. Dico. Ceterum est, quod si tales Beneficiati, etiam dum sunt sani, chorum non frequenter, nullas presentias incrementur, dum sunt infirmi, sive culpabiliter, sive inculpabiliter. 2. Si vero alias chorum sedulo frequentent, & iste presentias constituant magnam prouentum partem, prædicti culpabiliter videtur, quod eas lucrarentur morbo, etiam culpabiliter (sive fraude tamen) contracto.

Ratio 1. p. Quia tunc causa absentie potius est prava voluntas, quam infirmitas.

Ratio 2. p. Desumitur tunc ex Ecclesiæ benignitate, tum ex eo, quia licet tales canonici recte possint dici esse causa impedimenti, recusim tamen potest, & debet Deus dici esse causa ejus. Nam vero Dominus non tantum vivificat, sed & mortificat.

Ratio 2. Ade, rurum videri esse, quod tales Beneficiati, utio crapula dedici, non potest intelligere, ut bene agant agnoscent seipso sibi eum morbum causasse, autem prævidisse studentes calicibus expostis. Hæc de Beneficiatis occasione hujus materie, plura de his vide tuni de domino Clericorum in Tract. 8. Exam. 2. num. 32. Et seqq. tum de obligacione eorum ad horas in Tract. 10. Exam. 5. n. 71. Et seqq. Et num. 85. ac seqq.

EXAMEN IV.

De Jejunio.

De quo S. Doctor agit 2. 2. q. 147. per 8. art.
UT contraria juxta se posita magis elutesscant, postquam actus est de gula & ebrietate, placet quoque huc ex 2. 2. reducere doctrinam S. Thom. de Jejunio. De quo

QUÆRERO I. Quid? Cujus virtutis actus? Et quanta obligatio est? Ante R.

LXXXV. Not. ex S. Thom. *jejunium esse quadruplex*, n. 1. *Natura* 2. *Spiritus*. 3. *Virtutis*. 4. *Ecclesiae*. *Primum* (quod suo loco dicetur requiri ad sumptionem Eucharistie) est abstinentia ab omni cibo & potu, ita ut nihil a medietate sumptum sit. *Secundum* est abstinentia à peccatis. *Tertium* est abstinentia à cibis, & potu juxta regulam temperantiae, que, utpote virtus moralis, consistit in modicioritate juxta dicta supra. *Quartum* est, de quo hic præcise loquimur. Pro cuius explanatione

Resp. 1. *Jejunium Ecclesiasticum* est abstinentia à cibo juxta regulam ab Ecclesia prescriptam. Obligatum sub mortali. *Primæ pars* & regula Ecclesiae patebit ex assignandis ad hoc jejunium requisitis.

Ratio 2. Ecclesia potest & intendit graviter obligare.

Resp. 2. *Jejunium* est actus virtutis, n. m. Absentia. Ita S. D. art. 1. & 2.

Ratio 1. p. Ex hoc aliquis actus est virtuosus (ait S. D. art. 1.) quod per rationem ordinatur ad aliquod bonum honestum: Sed *jejunium ordinatur* ad finem honestum. Ergo *Min. prob.* *jejunium ordinatur* 1. ad reprimendas concupiscentias carnis. Unde S. Hieron. lib. 2. contr. Jovin. ait: *Sine Cœdere & Baccho frigat Venus*; id est, per abstinentiam cibi, & potus tepeſcit Luxuria. 2. Ad hoc ut mens eleverit ad contemplatione coelestia. Unde dicitur *Dan.* 10. quod post trium hebdomadum *jejunium accepit a Deo revelationem*. 3. Ad satisfaciendum pro peccatis, *Joel.* 2. in *Jejunio*, sicut & *placuit*. Ergo.

Notanda: hic sunt verba S. Th. art. 1. ad 3. *di-*
censit: *jejunium natura*, que quis dicitur jejunum antequam comedat consistit in pura negatione, unde non potest ponit actus virtutis, sed solum illud jejunium, quo quis ex rationabili proposito a cibis aliquatenus abstinet. Unde *primum* dicitur *jejunium jejunii*, secundum vero *jejunium jejunians*, quasi ex proposto aliud agentis. Hac ibi.

Ratio 2. p. ex art. 2. *Omnis actus virtuosus*, qui est circa aliquam materiam, pertinet ad illam virtutem, que in illa materia constituit medium: Sed *jejunium versatur circa cibos*, & in his abstinentia constituit medium. Ergo.

Notanda: hic sunt verba S. Th. art. 1. ad 3. *di-*
censit: *jejunium natura*, que quis dicitur jejunum antequam comedat, consistit in pura negatione, unde non potest ponit actus virtutis, sed solum illud jejunium, quo quis ex rationabili proposito a cibis aliquatenus abstinet. Unde *primum* dicitur *jejunium jejunii*, secundum vero *jejunium jejunians*, quasi ex proposto aliud agentis. Hac ibi.

Ratio 2. p. ex art. 2. *Omnis actus virtuosus*, qui est circa aliquam materiam, pertinet ad illam virtutem, que in illa materia constituit medium: Sed *jejunium versatur circa cibos*, & in his abstinentia constituit medium. Ergo.

Notanda: hic sunt verba S. Th. art. 1. ad 2. *quod nihil prohibet actum unius virtutis pertinere ad aliarn virtutem*, secundum quod ad eum finem ordinatur, vel imperatur, ut patet ex dictis supra de *virtutibus*. Unde *jejunium* potest imperatively spectare ad Religionem, Castitatem, Penitentiam, aliamve virtutem.

QUÆRERO II. Tenentur omnes jejunare? Vel quibus de causis aliqui excusantur, v. g. pueri, iterantes laborantes, pauperes, senes?

LXXXVI. Non omnes, qui *jejunia* Ecclesiae non servant, peccant mortaliter. S. D. art. 3. ad 2.

Declarat hoc S. D. ibid. dicens: *Præcepta quæ per modum communis statuti proponuntur, non eodem modo obligant omnes, sed secundum quod requiritur ad finem, quem Legislator intendit. Cujus auctoritatem si aliquis, transgrediendo statutum, committat, vel hoc modo transgrediat, ut impeditur finis quem intendit, peccat mortal*. Si autem ex

XC. *Resp. 5.* De *Pauperibus* S. D. ibid. ad 4.

aliqua rationabilis causa quis statutum non servere, præcipue in casu, in quo etiam, si Legislator adesse, non decerneret esse servandum, talis transgressio non constituit peccatum mortale. *Et inde est*, quod non omnes, qui non servant *jejunia Ecclesiae*, peccant mortaliter. *Hac ibi*.

Declarat hoc S. D. ibid. Legislator in suis statutis attendit id quod communiter, & in pluribus audiatur; si quid autem ex speciali causa in aliquo inveniatur, quod observantia status repugne, non intendit legislator talem ab statuti observantiam obligare, in quo tamen est discreto adhibenda. Nam si causas evidens, per se ipsum licet potest homo statuti observantiam præterire, præsumtum conseruetudine interveniente, vel si de facili non possit recursus ad Superiorum haberi. Si vero causa sit dubia, debe aliquis ad Superiorum recurrere, qui habet potestatem in talibus dispensandi. Et hoc est observandum in *jejunis* ab Ecclesia statutis. *Hac ibi*.

Resp. 3. Pueri non tenentur ad *jejunia Ecclesiae*.

LXXXVII. *Declarat* hoc ibid. ad 2, dicens: In pueros maxime est evidens causa non *jejunium*, tum propter debilitatem nature, ex qua provenit, quod indigent frequenti cibo, & non multo simili assumpto: tum etiam quia indigent multo nutrimento propter necessitatem augmenti, quod sit de residuo alimenti. Et idem quodcum sunt in statu augmenti, quod est (ut pluribus) usque ad finem tertii septennii, non tenentur ad Ecclesiastica *jejunia* observanda. Conveniens tamen est, ut etiam in hoc tempore se ad *jejunandum* exercerit plus vel minus, secundum modum sua *status*. Quandoque tamen magna tribulatione imminent, in signum penitentiae arboris, etiam pueris *jejunia* indicuntur. Sicut etiam de *jejunis* legitur *Jona* 3. *Homines & jumenta non gemitant quicquam, nec aquam bibant*. *Hac ibi*.

Ex quo Colligitur, quod pueri usque ad septennium complectum possint sine peccato dari carnes, quia ante non obligantur legibus Ecclesiae, ex completo, usque ad finem tertii septennii, seu usque ad annum 21. inclusivè tenentur abstinentia a carnis (nisi alia causa excusat) possunt tamen bis comedere cibos esuriales. Complete anno 21. tenentur enim ad unicam tantum refractionem.

LXXXVIII. *Quid tenet de juvencis Religioso qui annum 21. non complevit?*

Ratio 1. *Non* Novitius, clarum est non tenetur ad unicam refractionem, vel ad *jejunium Ordinis* sub peccato. Si est professus, tenetur vel sub pena, vel sub culpa, prout dicitur & obligat Regula Ordinis, cui per professionem sponte se subiecti, & privilegio *status* cessit.

Quid de amenitibus?

Posunt eis dari carnes secluso scandalo: *Ratio:* Quia Legibus Ecclesiae non tenentur.

LXXXIX. *Resp. 4.* ad q. 2. *De itineribus & laborantibus* S. D. art. 4. ad 3. sic ait: Circa peregrinos & operarios distinguuntur videtur, quia si peregrinatio & operis labor commode differri possit, aut diminui, absque detramento corporalis salutis, & exterioris status, qui requirunt ad conservationem corporalis, vel spiritualis vita, non sunt propter hoc Ecclesiae *jejunia* prætermittenda; si autem immixtæ necessitas statim peregrinandi, & magnæ diaetas faciendi, vel etiam multum laborandi, vel propter conservationem vita corporalis; vel propter aliquod necessarium ad vitam spirituale, & simili cum hoc non possint Ecclesiae *jejunia* observari non obligatur homo ad *jejunandum*: qui non videbat fuisse intentio Ecclesiae statutis *jejunia*, ut per hoc impeditur alias pias, & magis necessarias causes. Videtur tamen in talibus recursum esse ad Superioris dispensationem, nisi forte ubi est ita consuetum, quia ex hoc ipso, quod Pralati dissimilant, videtur annuere. *Hac ibi*. De quibus plura postea dum agetur de causis à *jejunio* excusantibus.

XC. *Resp. 5.* De *Pauperibus* S. D. ibid. ad 4.

ita

VI De Jejunio.

ita ait: *Pauperes qui possunt sufficienter habere, quod eis sufficiat ad uitam comestionem, non excusantur propter paupertatem à *jejunis* Ecclesiae: à quibus tamen excusari videtur illi, qui frustari eleemosynam mendicant, qui non possunt simili habere, non quod eis ad vicum sufficiat. Ita S. D. De quo*

plura loco mox dico.

XCI. *Resp. 6.* In senibus (ait validè bene nos ter Silvester) nullum tempus ab aliquo determinatum est, in quo ab obligatione absolvantur: unde excusari solet possunt eo modo quo infirmi & debiles, de quibus tamen est eadem ratio secundum Innocent. & Astv. Et hanc sententiam Antonini, Sylvesteri, Nativi, &c. est tutor & probabilior, & merito practicanda.

Ratio. Quia senectus non habet ita definitum tempus etatis sicut adolescentia. Nam differentia est: Quia omnes homines per pueritiam, & adolescentiam crescunt & augentur. Ergo pro omnibus debuit definiti tempus, tamquam adolescentia finis, quo per se loquendo incipiunt obligari. Verum obligatione *jejunii* semel contracta non potest quis dici debilatus, nisi ad aliquam mutationem, v. g. infirmitatem, impotentiem, senectutem, que etiam

anno 50. Ergo non debuit determinari certi *status* annis, quo sexen a legi jejunio eximatur. *Nota* tamen, quod si ratione senis sit exceptus a *jejunio*, per hoc tamen (nisi alia cause accedant) non eo ipso licet ei comedere carnes sed sollemniter secundum refractionem sumere. Quod idem dicendum est de iis, qui excusantur ob quatuor causas max assignandas.

QUÆRERO III. Quæ & quot præcipue sunt causæ excusantes a *jejunio*? *XCII.* *Resp. Tria sunt*: n. m. *delectus ciborum*; unicæ refæctio & certum refractionis tempus, quæ stō ordine explicatur.

Delectus ciborum est de essentia *jejunii*, & significat abstinentiam à carnis, & ab iis, quæ à carne originem trahuntur.

Ratio datum ab Angelico Doctore art. 8. in corpore *Jejunium* ab Ecclesia est institutum ad reprimendas concupiscentias carnis, & ideo illos cibos *jejuniantibus* interdicti, qui in comedendo maximè habent delectationem, & maxime provocant ad veneream: Sed *jejunum* sunt carnes animalium in terra quiescentes, & respirantim, & quæ ex eis procedunt siut lacticinia ex gregibus, & ova ex avibus. *Ergo Min. prob.* Quia talia magis conformant humano corpori. *Ergo* plus delectant. Item magis conferunt ad humani corporis nutrimentum, & ideo ex eorum cœlestiis plus superfluit, ut varietur in materiali semiñ, cujus multiplicatio est maximum incitamentum luxurie. *Ergo*.

Nota tamen ex Resp. S. Th. ad 2. ad art. cit. quod Ecclesia institutum *jejunium* attendit ad id quod communis accedit: *esus autem carnium communiter est magis delectabilis*, quam pescum, quamvis alter se habeat in aliquibus aquæ delectabiliter comedentibus pisces quam carnes. Et carnes Ecclesiae principalius interdicti, quam ova & lacticinia, quia *esus carnium* interdictur in quolibet *jejunio*, in *jejunio* autem quadragesimali universaliter interdicuntur etiam ova, & lacticinia, ut explicat S. D. ad 3. circa quorum abstinentiam in aliis *jejunis* apud diversas Nationes diversæ existunt consuetudines, quas quisque observare debet secundum *status* eorum, quibuscum vivit.

Opponit 1. Si ratio S. Thomæ aliquid probet, debuisse etiam *vinum* prohiberi in *jejunio*, quia de illo dicitur Prov. 20. *Luxuriosa res est vinum*. Et ad Ephes. 5. *Noite inebrians vino, in quo est luxuria*.

2. Etiam pisces excidunt ad Venetum, maxime conchyli. Unde dicitur: *Venus è mari nascitur, luxuria ardet in undis*.

Ad 1. S. D. art. 1. ait: *Ad actum generationis tria concurrunt, scilicet calor, spiritus, & humor*. Ad calorem quidem maxime cooperatur *vinum*, & alia calefacientia corpus, sed humorem maxime cooperatur *esus carnium*, ex quibus multum de alimento generatur: alteratio autem caloris, & multiplicatio spirituum

Pietas, quæ complectitur officia spiritualia, & opera misericordie non compatibilis cum *jejunio*, v. g. per longum iter pedestre, loca sacra visitare, conciliari, frequenter, immòdum dia noctuque Religiosi Chorū; etiam excusantur, ut nec Musici, nisi forte esset Musicus ex hac arte se suosque sustentans, & vocem alter conservare non valens, nisi per binam perfectam refractionem. Qui tamen casus est rarissimus, quia vox faciliter conservatur moderata bibendo, faciendo tamen differentiam in potu. Unde est illud: *Cantores amant buhore*.

Quinta his addi potest causa: n. m. dispensatio Superioris, v. g. Episcopi quoad suos subditos; alterius Praelati, quæ maximè debet peti in dubio de potentia *jejunii*. Potest etiam Praelatus dispensare cum semipeto; non enim est deterioris conditionis quam subditus. Nominis Superioris etiam potest intelligi proprius Curatus, seu Parochus, si Episcopis adiutori non possit, ait Corradus. Si necessitas sit evidens, dispensatione opus non est, ut patet ex S. Th. art. 4: *Not.* inter Propos. ab Alex. VII. damnatas esse *hanc n. 23.*, *Frangere jejunium Ecclesiae*, ad quod *teneat*, non peccat mortaliter, nisi ex contemptu, *vel inobedientia* hoc faciat, puta quia non vult se subiungere precepto. *Et hanc n. 30.*, *Omnis officiales*, qui in Republ. corporaliter laborant, sunt excusati ab obligatione *jejunii*, nec debent se certi facere, an labor sit computabilis cum *jejunio*.

QUÆRERO IV. Quæ & quo sunt requisita ad *jejunium*? *XCIV.* *Resp.* Tria sunt: n. m. *delectus ciborum*; unicæ refæctio & certum refractionis tempus, quæ stō ordine explicatur.

Delectus ciborum est de essentia *jejunii*, & significat abstinentiam à carnis, & ab iis, quæ à carne originem trahuntur.

Ratio datum ab Angelico Doctore art. 8. in corpore *Jejunium* ab Ecclesia est institutum ad reprimandas concupiscentias carnis, & ideo illos cibos *jejuniantibus* interdicti, qui in comedendo maximè habent delectationem, & maxime provocant ad veneream: Sed *jejunum* sunt carnes animalium in terra quiescentes, & respirantim, & quæ ex eis procedunt siut lacticinia ex gregibus, & ova ex avibus. *Ergo Min. prob.* Quia talia magis conformant humano corpori. *Ergo* plus delectant. Item magis conferunt ad humani corporis nutrimentum, & ideo ex eorum cœlestiis plus superfluit, ut varietur in materiali semiñ, cujus multiplicatio est maximum incitamentum luxurie. *Ergo*.

Nota tamen ex Resp. S. Th. ad 2. ad art. cit. quod Ecclesia institutum *jejunium* attendit ad id quod communis accedit: *esus autem carnium communiter est magis delectabilis*, quam pescum, quamvis alter se habeat in aliquibus aquæ delectabiliter comedentibus pisces quam carnes. Et carnes Ecclesiae principalius interdicti, quam ova & lacticinia, quia *esus carnium* interdictur in quolibet *jejunio*, in *jejunio* autem quadragesimali universaliter interdicuntur etiam ova, & lacticinia, ut explicat S. D. ad 3. circa quorum abstinentiam in aliis *jejunis* apud diversas Nationes diversæ existunt consuetudines, quas quisque observare debet secundum *status* eorum, quibuscum vivit.

Opponit 1. Si ratio S. Thomæ aliquid probet, debuisse etiam *vinum* prohiberi in *jejunio*, quia de illo dicitur Prov. 20. *Luxuriosa res est vinum*. Et ad Ephes. 5. *Noite inebrians vino, in quo est luxuria*.

2. Etiam pisces excidunt ad Venetum, maxime conchyli. Unde dicitur: *Venus è mari nascitur, luxuria ardet in undis*.

Ad 1. S. D. art. 1. ait: *Ad actum generationis tria concurrunt, scilicet calor, spiritus, & humor*. Ad calorem quidem maxime cooperatur *vinum*, & alia calefacientia corpus, sed humorem maxime cooperatur *esus carnium*, ex quibus multum de alimento generatur: alteratio autem caloris, & multiplicatio spirituum

O 2 ei